

[Socialministeren.]

for de sidste 4 uger forud for sygdommens opståen. Har beskæftigelsen været mindre end 40 timer inden for de sidste 4 uger, kan der kun blive spørgsmål om udbetaling af dagpenge fra det sociale udvalg. Jeg har fået oplyst, at lærere, der er beskæftiget ved fritidsundervisningen, formentlig som hovedregel ikke vil opfylde beskæftigelseskravet. De økonomiske konsekvenser af dagpengeforpligtelsen for oplysningsforbundene vil derfor være meget begrænsede.

Til det, der er sagt om den øgede administration for oplysningsforbundene, kan jeg sige, at reglerne i dagpengeloven ikke forhindrer, at forbundene ved aftale med kommunerne får henlagt dagpengeudbetalingen til kommunerne, på samme måde som lønnen rent faktisk udbetales af kommunen.

Efter det, jeg har oplyst her, kan jeg ikke se, at spørgsmålet kan løses bedre og mere retfærdigt på en anden måde, end det er sket.

Bo Kristensen: Jeg vil gerne takke socialministeren for svaret. Spørgsmålet er, hvorvidt det er den mest lykkelige løsning, der bliver skitseret for disse organisationer. Man må ikke glemme, at det godt nok er en arbejds givergruppe, vi taler om, men det er nu nærmere møntet på de frivillige organisationer, der ikke modtager nogen egentlig betaling for deres arbejde. Det vil altså sige, at det er et ekstra arbejde, der her pålægges dem.

Derfor vil jeg spørge ministeren, om der ikke er en mulighed for at henføre dem som de løsarbejdere, som nævnes i dagpengereformen, således at man altså finder en særordning for de frivillige organisationer og dermed letter deres arbejde, fremfor at de skal køre med den nye administrationsform. Når man betragter deres arbejde som stort og værdifuldt synes jeg, man også bør være med til at løse mange af deres administrative problemer. Her er der tale om noget, som for deres vedkommende bliver lagt oven på deres daglige fritidsarbejde.

Socialministeren (Eva Gredal): Spørgsmålet har selvfølgelig været overvejet i sikringsstyrelsen. Vi mener ikke, at de kan henføres under gruppen løsarbejdere, så jeg

kan desværre ikke imødekomme dette ønske.

Med hensyn til det ekstraarbejde vil jeg sige, som jeg sagde i mit første svar, at der er mulighed for, at kommunerne kan overtage en del af den administration.

Bo Kristensen: Det sidste er jeg ganske uenig med ministeren i. Det er mennesker, som virkelig gør et stykke arbejde gratis for samfundet, og derfor finder jeg det meget værdifuldt, om man kunne bidrage til at hjælpe dem med de administrative byrder, der bliver lagt på dem. De skal ikke bare lægges over i den offentlige institution, som så skal løse dem for dem. Man bør lave en lovgivning, som de også kan have glæde af, og ikke pålægge dem administrative opgaver, som fjerner det ansvar, der er lagt ud til den frivillige leder. Jeg må advare mod at sige, at det hele bare skal skubbes over til offentlige institutioner, for derved vil der opstå betydelig større udgifter end dem, der i dag er forbundet med de frivillige organisationers arbejde.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om lands- og regionplanlægning.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 192) findes i tidenden sp. 4169, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2355).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Auken: Dette lovforslag vil efter sin vedtagelse være endnu en hovedhjørnesten i den igangværende reform af hele vores planlægningslovgivning, og man kan måske be-

[Aukse.]

klage en smule, at vi på grund af den store travlhed i folketinget i øjeblikket ikke stærkere får markeret det historiske skel, der med vedtagelsen af dette forslag til lands- og regionplanlægning sættes i vor planlægningshistorie. Vi savner måske også i udvalgets i øvrigt udmærkede betænkning en fanfare, der tilkendegiver, at vi nu for første gang i Danmarkshistorien på landsplan og regionplan udarbejder en samlet ramme for vort lands fremtidige arealanvendelse. Hidtil har vi planlagt inden for forskellige sektorer i de forskellige kommuner med en vis kontrol fra boligministeriets og andre ministeriers side. Vi har planlagt stykkevis og delt, og vi har aldrig haft den helhed over det, der kunne trænges til.

Vi har i ti år arbejdet med forslaget om landsplanlægning og forslaget om regionplanlægning, og nu ser det endelig ud til, at det skal lykkes at få en samlet plan for, hvad vi ønsker at bruge det danske areal til, og hvordan vi vil udnytte de muligheder, vi har i vore fysiske omgivelser, ude omkring i amterne og i kommunerne. Det er helhed, vi har savnet indtil nu, og jeg mener derfor, det er meget positivt, at vi med vedtagelsen af lovforslag i enighed her i folketinget går ind for en så vigtig reform, for der er ingen tvivl om, at der bliver store vanskeligheder med at indkøre en sådan lands- og regionplanlægning på en fornuftig måde i amter og kommuner. Vi skal forhindre rivalisering mellem amter og kommuner. Vi skal sikre et samarbejde mellem de berørte instanser. Vi skal sikre, at det demokratiske element med inddragelse af befolkningerne får den rigtige plads i planlægningen, og vi skal sikre mange andre ting. Det kræver god vilje, det kræver opfindsomhed, og det kræver navnlig evne til at finde nye veje at klare vanskelighederne på. Derfor tror jeg altså, at det er vigtigt, at de fem partier i enighed gennemfører lovforslaget.

Man skulle ikke, når man hørte debatten ved første behandling, tro det muligt, at alle fem partier kunne finde hinanden om lands- og regionplanlægningslovforslaget. Ikke mindst de konservative var ved første behandling særdeles kritiske over for selve tankegangen og en række af de helt centrale bestemmelser i lovforslaget. Men i kraft af det store arbejde, der blev gjort i udvalget,

og den store imødekommenhed og fleksibilitet, der blev udvist af de borgerlige ordførere, navnlig venstres og de konservatives, lykkedes det alligevel at nå frem til et resultat, som nok på nogle områder betyder ændringer, oven i købet efter min mening ændringer til det bedre, men som bevarer selve grundtanken, selve mønsteret for lovgivningen intakt, og som accepterer selve det system, der er lagt op til med en lands- og regionplanlægning, som boligministeren på forhånd havde opnået principiel enighed med de kommunale organisationer om.

De ændringer eller, som jeg sagde før, forbedringer, der sker, efter at udvalget for fysisk planlægning har arbejdet med lovforslaget, skal jeg nævne ganske kort:

For det første formålsparagraffen, hvor vi ikke foregriber, hvad der skal komme ud af landsplanlægningen og regionplanlægningen, men tilkendegiver en efter min mening meget væsentlig holdning, nemlig at vi ønsker en mere ligelig udvikling i det danske samfund, og at denne holdning må indgå som noget meget afgørende i hele planlægningsarbejdet. Det vil kræve en større grad af planlægning og en større grad af styring, men jeg mener, at vi alle uden at tage hul på hele diskussionen om, hvad man skal forstå ved en ligelig udvikling, må være interesseret i, at den skæve udvikling, vi i de senere år har været inde i, bliver afløst af en anden udviklingslinje, der fører til større lighed mellem de forskellige landsdele i erhvervsudbud osv., og som ikke fortsætter den store koncentration omkring hovedstaden, som vi har set i de senere år.

En anden væsentlig bestemmelse, som vi efter min mening har forbedret under udvalgsarbejdet, er § 18, der siger noget om amternes adgang til at udtale sig om andre organers planlægningsbeslutninger, inden disse beslutninger træffes. Det har været et hovedsynspunkt for udvalget ikke at nægte amterne rimelig adgang til at udtale sig, hvor de som regionplanmyndighed rimeligt kunne komme med nogle udtalelser. Men vi var interesseret i at forhindre, at dette rimelige hensyn til amterne udviklede sig til en ny form for dobbeltadministration, og vi har ydet et beskedent, men jeg synes væsentligt bidrag til at løse lidt af de dobbeltadministrationsproblemer, vi står overfor, og som vi ofte,

[Auken.]

og ofte endda med rette, angribes for i pressen og andre steder. Vi har nemlig bestemt, at amterne i fremtiden kun skal have lejlighed til på linje med den øvrige offentlighed at udtale sig om bygningsvedtægter og partielle byplaner, inden de fremsendes til boligministeriet. Dermed har vi i virkeligheden ændret boligministeriets praksis, idet man indtil nu i alle tilfælde har sendt et forslag til partiel byplan eller bygningsvedtægt ud til amterne til udtalelse med de muligheder for forsinkelse af behandlingen, der kan ligge heri.

Vi har desuden gjort det klart, at for så vidt angår amternes ret til at udtale sig om andre planlægningsbeslutninger som fredningsplanlægning, dispositionsplanlægning og byudviklingsplaner, er det, vi skal sikre, ikke en ny obligatorisk høring af amterne, men en rimelig mulighed for amterne for at blive gjort bekendt med disse planer, inden de endeligt vedtages.

Endelig har vi sagt, at man måske kunne overveje ikke en egentlig høring, men en kraftig pointering af amternes mulighed for at udtale sig om anlægsbeslutninger i de statslige og koncessionerede virksomheders sektor. Vi har set alt for mange eksempler på, at koncessionerede selskaber eller statslige myndigheder har truffet beslutninger om større anlæg, der går helt på tværs af den lokale planlægning og ikke passer ind i forholdene.

Hvis jeg måtte nævne et eksempel fra mit eget amt, har vi i placeringen af Studstrupværket, det store elektricitetsværk ved Kalø Vig, et tydeligt eksempel på manglende planlægning, idet man på én gang har givet tilladelse til, at værket blev opført ved Kalø Vig, og samtidig givet tilladelse til en vidtstrakt bebyggelse af parcelhuse tæt op til værket med alle de konfliktmuligheder og miljøvanskeligheder, der ligger heri. Der er ingen tvivl om, at med denne lov her får vi i hvert fald nogle muligheder for at forebygge den slags planlægningskandaler i fremtiden.

Jeg mener også, at den ændring af § 19, som udvalget har foreslået, er en forbedring. Den imødekommer i sin nye formulering det behov, boligministeren understregede han havde — hvilket vi fra socialdemokratisk side var enige med boligministeren i — for at kunne gribe ind i konkrete beslutninger

af vidtrækkende betydning, hvor det kunne have overordnet planlægningsmæssig interesse at gribe ind i en konkret beslutning, truffet af en lokal planlægningsmyndighed. Vi har nu foreslået § 19 ændret sådan, at der ikke længere er en generel adgang for ministeren til at ændre hele kompetencefordelingen, men en bemyndigelse til at gå ind og forhindre uheldige planlægningsbeslutninger i rene undtagelsestilfælde, hvor vidtrækkende samfundsinteresser står på spil. Det mener jeg er en fornuftig formulering og en forbedring, for hermed har vi vist kommunerne, at det, vi er interesseret i, ikke er at gribe ind og ødelægge hele den kommunale planlægning. Vi ønsker ikke at foretage urimelige beskæringer af den kommunale handlekraft.

Om ikrafttrædelsen har vi haft en indgående debat i udvalget, og vi er blevet enige om at udskyde ikrafttrædelsen til 1. april 1974. Motiverne hertil er dels, at på det tidspunkt vil de nye kommunalråd og de nye amtsråd være trådt sammen og derfor vil det være rimeligt, hvis man skal finde en dato i 1974, at bruge den 1. april. Dels vil vi her i folketinget få mulighed for at se den sidste etape i planlægningsreformen, nemlig saneringen af den primærkommunale planlægningslovgivning, forelagt i konkret lovforslagsform, ligesom vi har mulighed for at behandle disse forslag, inden denne lov træder i kraft. Jeg mener, at denne sammenhæng med den resterende del af planlægningsreformen er meget vigtig, og jeg mener, at folketinget har et berettiget krav på at være blevet orienteret om og have haft mulighed for at gøre sin indflydelse gældende på den resterende del af planlægningsreformen, inden vi skrider til at sætte loven her i kraft. Heri ligger dog ikke som det klart fremgår af udvalgets betænkning, at vi ønsker at standse kommuners og amters forberedelse af regionplanlægningen. Tværtimod mener vi, at vi viser amter og kommuner et hensyn ved at udskyde ikrafttrædelsen til 1974, så de får lejlighed til at få den noget komplicerede samarbejdsprocedure sat på skinner på en fornuftig måde inden den formelle ikrafttræden.

Vi har endvidere lagt vægt på, at der sker en administrativ forenkling af lovgivningen på andre områder, dels loven om råstofindvinding, dels fredningslovgivningen, i for-

[Auken.]

bindelse med den resterende del af planreformen. Vi har ikke i udvalget kunnet sidde og foregribe denne lovgivnings indhold, det falder helt uden for vor kompetence. Men vi har peget på den forenklingens mulighed, der foreligger, hvis man f. eks. overvejer at overføre fredningsplanudvalgenes kompetence til amtsrådene. Vi er klar over de vanskeligheder, der er i en sådan overflyttelse og vil med vore bemærkninger, kun sige, at det efter vores opfattelse er et problem, der skal løses, men at det selvfølgelig må bero på en samlet vurdering af de fredningsmæssige og de almindelige administrative hensyn, inden man kan låse sig endeligt fast på denne lovgivning.

I øvrigt har vi i betænkningen lagt stor vægt på sammenhængen mellem den fysiske og den økonomiske planlægning, idet vi dog har erkendt vanskeligheden ved på forhånd at sige, hvordan denne sammenhæng i enkeltheder skal være.

Vi må afvente de forhandlinger, der i øjeblikket føres mellem stat, amter og kommuner om en samstemning af budgetlægningsprocedurerne, inden vi detaljeret kan se, hvordan den fysiske og økonomiske planlægning nærmere skal koordineres. Men det er givet, at uden en snæver sammenhæng mellem den økonomiske og fysiske planlægning når vi ikke til det fornuftige, afbalancerede resultat, vi alle er interesserede i.

Når jeg skal slutte disse betragtninger, synes jeg trods alt, at jeg efter mere indgående at have beskæftiget mig med de ændringsforslag, vi har stillet, skylder at pege på de ting, som ikke er blevet ændret ved behandlingen i udvalget. Vi har nemlig ikke ændret de tre hovedbestanddele i lovgivningen. Vi har ikke svækket landsplanlægningens betydning for den lokale planlægning. Vi har ikke ændret i § 4, hvorefter der kan gives bindende landsplandirektiver, der skal lægges til grund for den regionale planlægning. Vi har ikke ændret ved samarbejdsproceduren mellem amter og kommuner ved udformningen af regionalplanerne efter §§ 10-13. Vi har sagt, at hvis man lokalt kan finde ud af mere smidige måder at løse problemerne på i lovens ånd, er vi meget interesserede i det og meget positive over for det. Men vi har ikke ønsket at ændre en procedure, der nok på papiret kan virke kompli-

ceret, men som dog, når man analyserer den nærmere, tilgodeser befolkningernes mulighed for at gøre sig gældende og tager hensyn til en samarbejdspræget linje i hele planlægningslovgivningen.

Endelig har vi ikke ændret ved § 14, som giver boligministeren ret vidtgående mulighed for i godkendelsesproceduren i forhold til de regionale planer at gribe ind og sikre, at landsplanlægningsmæssige hensyn bliver varetaget også i denne fase.

Det har for socialdemokratiet været meget tilfredsstillende, at alle fem partier har kunnet blive enige om hovedlinjerne i dette lovforslag, og at vi i fællesskab har kunnet finde frem til forbedringer, der modvirker dobbeltadministration, tager uheldige ting ud af lovforslaget og peger på yderligere forenkling- og rationaliseringsmuligheder. Jeg synes, der er grund til endnu en gang at sige de øvrige ordførere tak for det arbejde, der her er gjort, og for den imødekommenhed, der er blevet lagt for dagen i udvalgsarbejdet.

Jeg kan altså på socialdemokratiets vegne helt anbefale det foreliggende forhandlingsresultat.

Hans Tøft: Hr. Auken betegnede det som en historisk dag. Nu har hver dag jo sin historie, og jeg tror, at befolkningen mange gange også med hensyn til den lovgivning, hr. Auken har været med til at vedtage, ser tilbage på denne historie med større eller mindre lyst. Men jeg tror da, der her tegner sig et billede af noget, der kan blive fornuftigt, også når vi ser det i en helhed sammen med de planlægningslove, der skal vedtages i næste folketingsamling.

Hr. Auken troede det ikke muligt under første behandling, at vi skulle nå frem til enighed. Jeg tror, jeg kan sige, at hvis hr. Auken i udvalget havde stået lige så stejlt, som han gjorde under førstebehandlingen, på sit krav om at få lovforslaget gennemført fuldstændig, som det forelå, havde vi ikke nået denne enighed. Hr. Auken siger, at det var stor imødekommenhed fra vores side, der skabte enigheden. Hvis hr. Auken med denne imødekommenhed også hentyder til de store indrømmelser, hr. Aukens parti har gjort under de udvalgsforhandlinger, der har været, og som hr. Auken mener er forbedringer, har jeg ikke noget imod ord-

[Hans Toft.]

valget. Men det var også det, der var årsag til, at vi fik det brede forlig, vi i dag står med.

Under første behandling af dette lovforslag gav jeg på det konservative folkepartis vegne udtryk for, at vi gik ind i udvalgsarbejdet med den hensigt at forenkle lovforslaget og det planlægningsvirvar, der eksisterer i øjeblikket, i det hele taget. Vi ville arbejde for en oprydning i den dobbeltadministration, der både lå i dette lovforslag og findes i planlægningslovgivningen i øvrigt, og vi ønskede at fremme den decentralisering, der ligger i kommunalreformens idé, så ansvar og beslutningskompetence i videst muligt omfang følges ad.

Jeg mener ikke, vi kan sige, at vi er nået til vejs ende med denne lovgivning; men jeg synes, vi er kommet et godt stykke på vej under det grundige udvalgsarbejde, der har fundet sted. Jeg tænker her ikke mindst på det, jeg under første behandling sagde om, at det ville være hensigtsmæssigt at se dette led i planlovreformen i sammenhæng med den kommende reform, som skal indebære en decentralisering og forenkling, først og fremmest af den primære og amtskommunale planlægning. Vi hilser naturligvis med tilfredshed, at vi fik imødekommet vort ønske også på dette punkt, idet boligministeren har givet tilsagn om, at det næste led i planlovreformen vil fremkomme i form af lovforslag inden udgangen af dette år, samtidig med at denne lovs ikrafttræden er blevet udskudt til den 1. april 1974. Vi har hermed mulighed for at se planlægningslovgivningen i sin helhed og dermed også mulighed for at gribe ind over for de, kan man vel kalde det, bureaukratiske misfostre, som så ofte er opstået, fordi den ene lovgivning ikke har været tilpasset den næste. Vi finder det samtidig af stor betydning, at kommuner og amter nu får god tid til at forberede sig på denne lov. Også dette er en imødekommelse af den kritik, som ofte har været rejst, og som jeg også rejste under første behandling.

Vi er opmærksomme på, at der i den kommende folketingssamling forestår et stort arbejde med denne planlægningskoordinering, og vi har bestemt også fået det bekræftet under udvalgsarbejdet. Jeg tænker her på den samlede oversigt, som jeg

bad om under lovforslagets første behandling, over samtlige de planlægningsfunktioner, vi har herhjemme, og som vil vise et tydeligt behov for forenkling. Jeg tænker også i denne forbindelse på den lovgivning, der vel berører dette lovforslag, men hører hjemme under behandlingen af den næste planlovreform. Vi hilser med tilfredshed, at boligministeren har givet os tilsagn om at optage forhandlinger med de ministre, som berøres af disse love, så vi også her kan vente et lovforslag i den kommende folketingssamling med henblik på forenkling og oprydning i dobbeltadministrationen. Under udvalgsarbejdet har vi allerede berørt nogle af disse områder. Jeg tænker her bl. a. på naturfredningsloven og loven om sten, grus og andre naturforekomster.

Under første behandling gav jeg udtryk for, at der i lovforslaget efter vor mening var en hel del eksempler på dobbeltadministration, og at den meget stærke centrale styring, som tillægges boligministeren i form af bemyndigelser til at ændre planerne, ikke var tilfredsstillende for os, samt at vi under udvalgsarbejdet ville kræve disse bemyndigelser indskrænket og konkretiseret. Jeg går ud fra, at det var det, hr. Auken havde bemærkninger til, da han sagde, at der ikke var sket ændringer i § 4 med hensyn til landsplandirektiverne. Jeg vil dog godt tilføje, at det jeg først og fremmest krævede under første behandling af lovforslaget, ikke var, at § 4 skulle ud, men at den skulle konkretiseres, således at vi vidste, hvor vi stod med hensyn til den bemyndigelse, vi gav boligministeren. Også på dette punkt mener jeg vi har fået et bedre lovforslag ud af det. Jeg tænker ikke mindst på den konkretisering, der er sket i betænkningen med hensyn til landsplandirektiverne. Jeg mener, disse er nødvendige, hvis landsplanlægningen overhovedet skal kunne virke. Men på den anden side skal det ikke medføre, at den indflydelse, som folketetinget i dag har bl. a. på de store anlægsprojekter, bliver formindsket, så folketetinget bliver et rent ekspeditiionskontor. Vi er derfor yderst tilfredse med, at boligministeren har givet tilsagn om, at udvalget for fysisk planlægning vil blive orienteret før udstedelsen af ethvert landsplandirektiv, der angår forhold af større betydning, og at disse landsplandirektiver vil blive udformet på en sådan måde, at de

[Hans Toff.]

ikke binder folketinget under en senere forhandling af forslag til anlægslove, f. eks. i form af alternative planlægningsmuligheder. Det var den imødekommelse, vi bad om under første behandling, og den har vi fået.

En indsnævring i boligministerens kompetence over for amter og kommuner har også fundet sted. Jeg vil gerne her understrege, at bestemmelsen i § 19 kun skal anvendes i rene undtagelsestilfælde. Skal kommunalreformen bringes til at virke i overensstemmelse med hensigten ved dens vedtagelse, er det nødvendigt, at vi her i folketinget er parat til at give kommunerne og amterne dette større ansvar til selv at disponere inden for de rammer, som lovgivningsmagten har lagt, uden indblanding fra centraladministrationen. Jeg erkender, at der måske kan være et behov for en mulighed for indgriben, men må på den anden side understrege, at dette kun sker, når væsentlige samfundsinteresser gør sig gældende i forbindelse med afgørelse i medfør af bygge- eller byplanlovgivningen.

Med hensyn til dobbeltadministrationen ser vi med tilfredshed på, at de unødvendige høringsforskrifter i lovforslagets § 18 er blevet omdannet til en ren orienteringspligt. Det er givet, at amterne kan have en interesse i at være orienteret om den primærkommunale planlægning, men på den anden side må dette hensyn ses i forhold til den yderligere administration og det øgede tidspres, som vil komme, hvis amtsrådet skal have lejlighed til at udtale sig.

Det var et af de eksempler på dobbeltadministration, jeg nævnte, og jeg takker for imødekommenhed fra hr. Aukens side. Men også den praksis, som er gældende i dag, hvor boligministeriet sender lovforslagene til høring ude i amter og kommuner, har vi fået indskrænket, så det fremover bliver en ren orienteringspligt.

Må jeg til sidst sige om de administrative konsekvenser af loven, at jeg ikke skal lægge skjul på min skepsis med hensyn til det, der er oplyst om ikke mindst de personalemæssige konsekvenser af den nye planlægningslov. Jeg erkender, at det er svært at fremskaffe eksakte beregninger heraf, men mener på den anden side, at det i denne forbindelse ville have været nyttigt, om boligministeren havde fulgt den opfordring, jeg

rettede til ham i udvalget, om at sende lovforslag til høring hos nogle repræsentative kommuner og amter. Jeg foreslog ministeren 4 kommuner og 2 amter — ikke for dermed at kritisere de beregninger, Kommunernes Landsforening har foretaget, men fordi vi ofte har set, at folketingets forventninger med hensyn til de administrative konsekvenser af lovforslag ikke holder stik, når lovene kommer til at virke. Derfor mente vi, at det var rigtigt at forsøge tillige at få de praktiske kommunalfolks vurdering af dette lovforslag for dermed at have et bedre grundlag for at bedømme det. Jeg kan i denne forbindelse ikke undlade at nævne, oven i købet når jeg ser fru Ritt Bjerregaard sidde i salen, at det var fru Ritt Bjerregaard, der sådan set gav os ideen til det. Fru Ritt Bjerregaard spurgte i spørgetiden ministere, om han ville tage initiativ til, at lovforslag og i et vist omfang også nye bekendtgørelser og cirkulærer, der skal administreres af kommunerne, sendes ud til høring i nogle kommuner med henblik på en vurdering af de konsekvenser, de vil få i administrativ henseende. Helt sikker på at have fru Ritt Bjerregaards tilslutning til dette stillede jeg spørgsmålet nøjagtigt på samme måde i udvalget, som fru Ritt Bjerregaard havde stillet det her i folketingssalen. Resultatet var, at jeg endnu en gang med beklagelse må konstatere, at det ikke altid er realiteterne, der tæller, men at det ofte måske nok så meget er for at få lidt blæst om en sag og ikke med henblik på de praktiske virkninger, at spørgsmål stilles her i denne folketingssal. Den praktiske konsekvens af fru Ritt Bjerregaards spørgsmål måtte have været tilslutning til denne høring ude hos kommunerne. Jeg vil derfor nu spørge ministeren, om han inden vi i den kommende folketingssamling igen skal til at drøfte den kommende planlægningslovgivning, vil sende det ud til nogle praktiske kommunalfolk til høring. Vi har tid til at forberede det nu, og jeg tror, det ville have en god virkning, hvis vi også fik de praktiske kommunalfolks bedømmelse af disse specielt disse lovforslag om planlægning.

Må jeg til sidst sige, at vi mener med dette lovforslag at have skabt et godt grundlag for den kommende planlovsreform, som skal gennemføres i næste folketingssamling, og lad mig i denne forbindelse endnu

[Hans Toft.]

en gang understrege min tilfredshed med, at vi får mulighed for at se denne næste etape af planlovreformen i lyset af dette lovforslag, som først skal træde i kraft den 1. april 1974. Vi har fået bekræftet, at der i planlægningslovene ligger store muligheder for forenkling og decentralisering. Det er mit håb at folketingets partier vil leve op hertil når vi begynder arbejdet med den næste reform i efteråret.

Holger Hansen: Jeg vil gerne på venstres vegne anbefale de stillede ændringsforslag. Må jeg ligesom de to tidligere ordførere takke for en god forhandling i udvalget og for vort vedkommende vedstå det samarbejde, vi har haft om dette lovforslag. Vi synes, at der er kommet noget fornuftigt og godt ud af det. Jeg var som ordfører for venstre ved lovforslagets første behandling ganske skeptisk, og jeg er glad for, at det er lykkedes under udvalgsbehandlingen at enes om afgørende forbedringer på vigtige områder.

Det er givet, at vi i venstre særlig må lægge vægt på den tilkendegivelse, der ligger i ændringsforslaget til lovforslagets § 1, hvorefter der i loven gives udtryk for vilje til at fremme en ligelig udvikling i landet. Det var, som ministeren nok husker et af de angrebepunkter, jeg havde ved første behandling her, dels imod lovforslaget, dels mod ministerens fremsættelsestale. Jeg er derfor meget glad for, at ministeren har tiltrådt det af udvalget stillede ændringsforslag på dette område, også fordi vi ved første behandling samtidig behandlede det af venstre fremsatte forslag om lokaliseringsrådgivning.

Jeg skal ikke gå i detaljer, det er allerede gjort af de to foregående ordførere, men trække nogle få punkter frem. Det ene punkt drejer sig om lovforslagets § 4 og de muligheder, der ligger deri for en landsplanlægning og for landsplandirektiver — muligheder som vi er enige i, men hvor jeg ved første behandling var betænkelig ved den måde, den overordnede styring finder sted på, altså det ministerudvalg som er underforstået, som ikke står nogen steder i lovforslaget, idet det naturligvis er ministeren for planlægning, dvs. i øjeblikket boligministeren, der har det parlamentariske ansvar. Vi har fra venstre med vort forslag om lokalise-

eringsrådgivning og lokaliseringsråd givet udtryk for, at vi fandt det hensigtsmæssigt med et rådgivende organ, hvori andre grupper i samfundet kunne inddrages under forarbejdet til de landsplandirektiver, som vil komme til at kendetegne den overordnede planlægning. Men det kunne vi ikke få igennem, det kunne vi ikke få tilslutning til i udvalget. Når jeg har villet nævne det her, er det fordi vi stadig finder, at denne tanke havde været rigtigere. Men jeg henviser til de bemærkninger, der står i betænkningen herom.

Det andet, jeg ville sige om dette med den overordnede styring, er, at vi med vedtagelsen af dette lovforslag om nogle dage slutter dette folketingsårs planlægningslovgivning. Der har været mange love. Der har været en miljølovgivning, som vel er den største af dem alle. Der har været lov om levnedsmidler og en lov om vandløb, og der er nu i dag lov om lands- og regionplanlægning. Det vil i næste folketingssamling, hvad vi i venstre er meget tilfredse med, blive lovene „på gulvet“, på det primærkommunale plan på disse områder her, men også om fredning og andre lovgivningsområder, som vedkommer dette område.

Vi har altså vedtaget en stribe af love for planlægningsområdet, men må konstatere, hvad vi nok har kunnet veksle ord om i udvalget, men ikke gøre noget ved, at disse love og områder er fordelt på forskellige ministerier. Det er ikke hensigtsmæssigt. Det er ikke hensigtsmæssigt, at f. eks. miljøloven og loven om fysisk planlægning — altså lands- og regionplanlægning og de primærkommunale planlægningslove — administreres af forskellige ministerier og under forskellige ministres ansvar. Jeg vil gerne have sagt ved denne lejlighed, at venstre finder, at dette må ændres. Det burde samles, så disse planlove fik en strømlinjet administration og nogle klare principper og klare administrative retningslinjer. Jeg erkender, at det har vi ikke kunnet gøre noget ved i denne forbindelse. Det er statsministeren, der foretager ressortfordelingen mellem ministrene, og det er altså statsministeren, vi i så henseende skal henvende os til. Det kan vi måske få lejlighed til i en anden ombæring.

Jeg skal blot nævne til sidst, at vi er tilfredse med ændringsforslagene. Jeg vil gerne

[Holger Hansen.]

specielt nævne ændringsforslaget til § 18, men også ændringsforslaget til § 19, som er en kraftig imødekommelse af de synspunkter, vi fra vor side har gjort os til talsmænd for om decentralisering i planlægningslovgivningen. Jeg anerkender ministerens og folketingsudvalgets vilje til at enes om noget fornuftigt.

Lovforslaget, som det nu bliver vedtaget om nogle dage, skal først træde i kraft den 1. april 1974. Dermed har vi gjort det muligt for kommunerne at få en fornuftig tid til at forberede sig i, og vi har gjort det muligt at skaffe tinget en oversigt i næste folketingsår over den samlede planlovreform. Det tror jeg er fornuftig gerning, den står vi gerne ved.

Jeg anbefaler ændringsforslagene og lovforslaget til vedtagelse.

Gunner Baunsgaard: Jeg kan helt tilslutte mig hr. Aukens udtalelse om, hvor betydningsfuld en lovgivning det er, vi her behandler. Helhed og fremsyn er af betydning for den fremtidige planlægning her i landet, og det gælder såvel regionplanlægning for hovedstaden som på landsplan. Jeg kan også tilslutte mig hr. Holger Hansens bemærkninger om de betydningsfulde love, vi er i færd med at gennemføre.

Der er to ting i det lovforslag, denne forhandling drejer sig om, som vi fra det radikale venstre særlig vil lægge vægt på, og det er koordineringen imellem ministerierne og befolkningens inddragelse i den planlægning, vi her lovgiver om. Og så kan det tilføjes, at selvfølgelig ønsker vi så forenklet en administration som muligt.

Ved første behandling af lovforslaget om lands- og regionplanlægning sagde jeg, at uanset hvor man boede i landet, måtte man så nært som muligt have del i de serviceogder, der findes i de tættest befolkede områder. Jeg er derfor tilfreds med, at man i lovforslagets § 1 om formålet får en tilføjelse om at fremme en ligelig udvikling i landet.

Det er glædeligt, at alle partierne har

kunnet slutte op om lands- og regionplanlægningslovforslaget, som vi fra det radikale venstre har anset for meget væsentligt. Den lovgivning, vi her beskæftiger os med, vil få betydning for samtlige kommuners beboere.

Lovforslagets § 12, stk. 3, pålægger amtsrådene og kommunalbestyrelserne at forestå oplysningsvirksomhed med det formål at fremkalde en offentlig debat om planlægningen. Jeg anser denne bestemmelse for at være meget, meget betydningsfuld. Det pålægges kommunerne, kommunalbestyrelserne, at inddrage beboerne, og når det er tilfældet, må jeg henstille til ministeren og ministerens embedsmænd at udforme det cirkulære, som skal følge efter loven, i let forståelige punkter.

Planlægningen, som vil tage 5-6 år, er så vigtig og væsentlig, at løbende information vil være nødvendig i samtlige medier, såvel fjernsyn som radio og aviser, og skulle der undervejs fremkomme gode ideer, som ministeren eller folketingsudvalget kunne tage op, bør vi se på det. Den overordnede planlægning er så betydningsfuld, at den skal være almindeligt kendt.

Hr. Svend Haugaard omtalte under miljølovens behandling, at der var problemer heri, som også berørte den lov, vi her behandler, og det fremgår klart at den overordnede planlægning vil berøre flere ministerier. Det er meget, meget vigtigt, at de ministerier, som denne lov omfatter, virkelig lægger op til et samarbejde. Det er noget nyt, som vi skal prøve på at støtte. Her lovfæstes det, og vi venter os meget af det.

Det er af udvalget henstillet til boligministeren at optage forhandlinger med kulturministeren om fredningsplanudvalgenes tilhørsforhold, og det mener jeg kan have meget, meget stor betydning for den videre planlægning.

Vi er tilfredse med, at loven først træder i kraft den 1. april 1974, sådan at planlovreformforslagene alle kan være fremsat og i hovedtræk kendt, når kommunerne nu begynder at samle de oplysninger sammen, som de får brug for. Det kan ikke undgås, at

[Gunner Baunsgaard.]

der vil blive problemer med koordineringen med regionplanlægningen for hovedstaden og lands- og regionplanlægningen, men det må blive en opgave, som ministeren også må tage fat på. Koordinering og samarbejde ministerierne imellem vil være nødvendigt for at forenkle, og for at loven ikke skal medføre overflødig administration.

Fra det radikale venstre anbefaler vi og vil stemme for lovforslaget i den form, det nu får, ved tredje behandling.

Gert Petersen: Fra socialistisk folkepartis side gav vi under første behandling tilslutning til de bærende principper i det lovforslag vedrørende regionplanlægning, som vi drøfter her, og som nu har været igennem et udvalgsarbejde, hvor vi har kunnet enes om forskellige forbedringer af lovforslaget.

Jeg mener, at de bærende principper i forslaget er blevet fastholdt. Der har været lidt diskussion om, hvem der har ydet indrømmelser til hvem. Spørgsmålet har i hvert fald været rejst. Jeg synes, at der undervejs er sket en lang række forbedringer af administrativ og teknisk karakter og en præcisering af de principper, som var nedlagt i lovforslaget. Men jeg vil mene, at det, der var det bærende i det, er blevet fastholdt. Vi skal ikke være utilfredse, men jeg synes, vi tværtimod skal glæde os over, at alle parter åbenbart nu er enige om sådanne bærende principper for den overordnede planlægning.

Jeg synes, at forslaget i det hele taget prøver på at give en rigtig afvejning — eller skal vi sige: en så rigtig afvejning som muligt af forholdet mellem en demokratisk procedure og en bindende overordnet planlægning. Det havde vi en del diskussion om ved første behandling. Der var tanker fremme om, at proceduren var for kompliceret, for rigoristisk. For mit eget vedkommende anså jeg den foreslåede procedure, der kommer til udtryk i §§ 10-13, for at være principielt endda meget rigtig og meget nødvendig, for den betyder, at så store dele af befolkningen som muligt kan inddrages i planlægningen. Jeg er helt enig med hr. Gunner Baunsgaard i, at det er nødvendigt at leve op til det. Det drejer sig her om en bindende planlægning, som man skal arbejde sig frem til, og hvor det til gengæld så er yderst nødvendigt, at den ikke foretages

hen over hovedet på befolkningen, men at så brede kredse som muligt inddrages og føler et medarbejderskab og et medansvar for planlægningen. Så lad det blot være nogen tid — og det vil det jo gøre ifølge dette forslag — inden man når frem til den færdige regionplan. Det er en pris, som det er klogt at betale for at få et godt resultat, som accepteres af den befolkning, hvem planen vedrører.

Men når jeg har sagt, at principperne efter min opfattelse er fastholdt fra det oprindelige forslag, må det føjes til, at der er sket ganske betydelige forbedringer. Her synes jeg, at der af samtlige partier, også venstre, konservative og de radikale, er ydet en meget påskønnelsesværdig indsats under udvalgsarbejdet. Det har i hvert fald for mig været en stor fornøjelse at deltage i netop denne gennemgang af, hvordan tingene virker i praksis, og det er helt givet, at udvalgsarbejdet har tilført lovforslaget meget væsentlige forbedringer.

I det hele taget kan man nok på en måde beklage, af hensyn til den megen diskussion om folketingets anseelse, at udvalgsarbejdet foregår bag lukkede døre, for udvalgsarbejdet ligger i reglen på et meget højt niveau, langt højere end det, vi har under debatten i salen. Men det skyldes måske netop, at dørene er lukkede, og man ville altså ikke kunne få skabt noget andet indtryk. Ved at lukke dørene op var det muligt, at niveauet under udvalgsarbejdet ikke ville holde sig på de højder, som det faktisk er på for øjeblikket.

Jeg synes altså, at vi har gjort et ganske pænt stykke arbejde, som muligvis — nej, jeg vil hellere sige: som nødvendigvis også har sine mangler, som man vil opdage langs ad vejen og så må tage stilling til. Der er jo tale om ny jord, som brydes op. Vi har ikke tidligere haft en så omfattende og vidtgående overordnet planlægning, som tilfældet bliver med den lov, der nu står for gennemførelse, og derfor må man være indstillet på smidighed og på at tage spørgsmål op til nyvurdering. Men jeg tror, at i det store og hele vil det resultat, man er kommet frem til her, kunne holde, og jeg kan derfor anbefale samtlige ændringsforslag til vedtagelse.

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg vil gerne takke alle ordførerne her ved anden

[Boligministeren.]

behandling, og jeg vil benytte lejligheden til at takke udvalget og dets formand for det arbejde og det resultat, man er kommet frem til. Om det, som hr. Auken sagde, var en historisk dag eller ikke, skal jeg lade ligge. Men jeg vil dog understrege, at når vi får dette lovforslag vedtaget ved tredje behandling, er det en væsentlig milepæl i planlægningen, vi passerer.

Jeg er enig med hr. Auken i, at denne lovgivning kan og, håber jeg, vil medvirke til, at planlægningsfejtagelser fremover kan undgås, eller i hvert fald nedsættes til det minimale i forhold til det nuværende.

Jeg vil lige hæfte mig ved noget, hr. Auken sagde, og som jeg håber var en fejltagelse. Hr. Auken sagde, at han glædede sig til den sidste etape i planlovreformen, inden året er gået. Det vil jeg rette til, som også hr. Hans Toft rigtigt præciserede, næste etape i planlovreformen, for jeg tør ikke love, at det bliver den sidste, vi kommer med. Jeg tror, at det, hr. Hans Toft præciserede om decentralisering og rationalisering af den primærkommunale planlægning, er det, som skal være næste etape.

Jeg er enig med hr. Hans Toft i, at § 19, som den nu er udformet, kun skal anvendes i undtagelsestilfælde. Det vil jeg godt her bekræfte.

Til det spørgsmål, som hr. Hans Toft stillede fru Ritt Bjerregaard, men vel også til mig, vil jeg først sige, at jeg er enig med hr. Hans Toft i, at vi godt kan overveje i samarbejde med Kommunernes Landsforening og amtsrådene, hvordan man på en anden og bedre måde kan inddrage kommuner og amter i forberedelsen af lovgivningen om planlægning, inden vi kommer med de nye love. Men jeg vil også understrege, at inden denne lov er kommet til verden, har den været til meget grundig høring og drøftelser mellem amter, kommuner og ministeriet og mellem kommunerne indbyrdes og amterne indbyrdes, og jeg har erfaring for, at på mange møder ude i landet har forberedelserne og udkastet til denne lovgivning været taget op til drøftelse. Jeg kan bare henvise til, nu da det var fru Ritt Bjerregaard, der blev spurgt, at det bl. a. er sket på Fyn. Jeg har også personlig været ude at drøfte det med kommunerne, og mine embedsmænd har været det. Jeg ved ikke, hvor mange

kommuner og amter, der har taget imod tilbuddet, men muligheden har været der. Jeg vil gentage, at vi skal undersøge, om det kan gøres på en mere organiseret og anderledes måde, end vi tidligere har gjort det.

Hr. Holger Hansen vil jeg takke for den positive holdning til lovforslaget og for medvirken til de ændringsforslag, der har bevirket denne positive holdning. Hele problematikken om hvilke ministerier der skal være planlægningsministerier, og om man skal samle alle disse love under ét, beskæftigede statsministeren sig jo med, da han svarede på et spørgsmål her i foråret fra hr. Lennart Larson. Jeg vil understrege, at ethvert sagsområde har jo tilknytning til mange andre områder, og fysisk planlægning har berøringsflader med adskillige områder og adskillige ministre. Der er jo stort set planlægning i hvert eneste ministerium, og konsekvensen af hr. Holger Hansens skal vi sige ønsker ville vel blive, at vi kun skulle have ét ministerium. Det er naturligt lidt overdrevet.

Det er imidlertid givet, at en koordinering af de planlægningsopgaver, som ligger i disse mange forskellige ministerier, er en nødvendighed, og en sådan koordinering mener jeg også at vi har igennem regeringens ministerudvalg, det planlægningsudvalg, som nu er lovfæstet og som også har været en realitet både under denne og tidligere regeringer. Jeg skal ikke tage stilling til ressortfordelingen; det er, som hr. Holger Hansen rigtigt sagde det, en statsministers opgave. Jeg vil blot understrege, at der allerede findes en meget vidtgående koordinering af al den planlægning, der finder sted.

Jeg vil erklære mig helt enig i hr. Gunner Baunsgaards udtalelse om, at vi, så vidt det er gørligt og med de til rådighed stående midler, skal inddrage befolkningen i planlægningen og prøve, hvad vi kan gøre ad informationsvejen for at få den inddraget.

Hr. Gert Petersen sluttede med at sige, at det var et pænt stykke arbejde, men at der givetvis var mangler, og at det var ny jord; dette vil jeg understrege rigtigheden af og også give tilsagn om, at vi fra boligministeriets side vil vise smidighed, som henstillingen gik på.

Må jeg til slut sige, at jeg er glad for, at folketingsudvalget i sin betænkning over

[Bølgministeren.]

lovforslaget understreger betydningen af, at vi allerede nu kommer i gang med forberedelserne til lands- og regionplanlægning. Der er en lang række opgaver, som kan og bør tages op, så de kommunale og de statslige planlægningsmyndigheder kan være vel forberedt, når loven træder i kraft den 1. april 1974.

I betænkningen nævnes dataindsamling og informationsudveksling som opgaver, der må indgå i forberedelserne. Der er da heller ingen tvivl om, at netop dataindsamlingen og de tilhørende analyser vil komme til at udgøre et vigtigt element i planlægningsarbejdet. Det giver mig imidlertid anledning til at fremhæve, at bag ved teknikken må kernen i al planlægning være ideerne. Det er derfor mit håb, at netop disse ideer vil komme til at indtage en central rolle i den offentlige debat, når vi til sin tid ser de første alternative regionplanskitser. Hvis lovforslagets bestemmelser om offentlighedsmedvirken på denne måde kommer til at virke efter hensigten, hvad jeg tror vil være tilfældet, så mener jeg, at vi med denne lov er nået et godt stykke videre med udbygningen også af nærdemokratiet.

Jeg vil takke udvalget og ordførerne endnu en gang for det gode resultat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, §§ 2-17, ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 18, § 18 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 19, § 19 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 20, § 20 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 21, § 21 i den ændrede affattelse og § 22

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af postloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 214) findes i tidenden sp. 5517, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2527).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling satte til forhandling under ét.

Hans Lund: På socialdemokratiets vegne skal jeg anbefale lovforslaget til vedtagelse, og jeg skal ikke gøre nogen lang snak ud af det, men jeg vil gerne have lov til at henvise til de to afsnit i betænkningen, hvoraf det fremgår, at hverken lønmodtagerne eller postgirokontoret opnår nogen favorisering i forhold til de bestående pengeinstitutter.

Juul-Madsen: Det konservative folkepartis repræsentanter i udvalget er ikke uden udvalgsarbejdet blevet overbevist om dette lovforslags fortræffelighed. Vi forstår fortsat ikke det vise eller det fornuftige i at overføre milliardbeløb fra banker og sparekasser til postgirokontoret eller det vise og fornuftige i, at et system, der fungerer til borgernes tilfredshed, skal påføres en statslig konkurrence. Men det er der altså et flertal for, og omkring 170.000 ansatte i staten med en lønsum på 10 milliarder kr. årligt — målt i gamle kroner, kan man sige — er foreløbig tal af den størrelsesorden, der er tale om i forbindelse med den foreslåede ændring af loven vedrørende postgiroen.

Jeg kan derfor kun støtte ønsket om, at folketingets politisk-økonomiske udvalg, således som hr. Lennart Larson har bedt om det, får dette lovforslag forelagt, så det kan foretage en samfundsøkonomisk og pengepolitisk vurdering af konsekvenserne ved dets gennemførelse. Selv har jeg forgæves efterlyst en redegørelse fra kapitalmarkedsrådet. Jeg efterlyste denne redegørelse ved førstebehandlingen her i salen. Jeg har efterlyst den ved spørgsmål under udvalgsarbejdet. Jeg har ikke fået denne redegørelse, og ministeren har ikke ønsket at imødekomme de medlemmer af udvalget, der ønskede denne redegørelse.

I stedet kan jeg måske anbefale tingets